

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

STANOVISKO DEMOKRATICKÉHO KLUBU Č. 46

K volbám do zastupitelstva hl. m. Prahy a k zákonu o volbách zastupitelstev v obcích a o volbách zastupitelstev krajů

Blíží se volby do zastupitelstva hlavního města Prahy. Toto zastupitelstvo je voleno podle zákona o volbách do zastupitelstev v obcích. Současné zastupitelstvo má 70 členů zvolených v jednom volebním obvodu. Nyní se dovídáme o návrhu, který má vzhledem k současnému rozložení politických sil velkou šanci na schválení, aby Praha byla rozdělena na více volebních obvodů, pravděpodobně sedm. To znamená, že v každém volebním obvodu by se volilo pouze deset zastupitelů. To by vedlo pravděpodobně k tomu, že by se do zastupitelstva hlavního města Prahy nedostaly strany, které by obdržely méně než 10 % hlasů. Výsledkem by bylo snížení názorové plurality v zastupitelstvu hlavního města Prahy.

Současné volební zákony jako minimální hranici pro zvolení požadují dosažení pětiprocentní hranice ze všech platných odevzdaných hlasů pro to, aby byli kandidáti za strany a hnutí zvoleni zastupiteli příslušné samosprávy. Zavedením volebních obvodů v Praze by se uměle zvýšila tato hranice, která de facto znamená vyřazení menších politických stran z účasti na rozhodování v politice hlavního města Prahy.

Demokratický klub proto navrhuje členům PČR provedení takové úpravy zákona, aby město nebo obec stejně jako kraje v krajských volbách tvořily vždy pouze jeden volební obvod a zároveň aby byla zrušena pětiprocentní hranice ve volbách do obecních a krajských zastupitelstev. Alternativou pro zamezení úprav volebních obvodů jevících se výhodnými pro dosavadní většiny by bylo také nové ustanovení zákona, podle něhož by úpravy počtu volebních obvodů byly přípustné, avšak s tím, že by nabyly platnosti až pro volby následující po volbách nejbližších.

Není důvod pro dělení krajů, Prahy, měst a obcí do volebních obvodů, protože ve městech a v obcích se obyvatelé budou zpravidla obracet buď na kon-

krétního primátora, starostu, radního nebo zastupitele, anebo budou vybírat mezi zastupiteli, které v těchto volbách zvolili.

Pro chod krajů, měst a obcí není nezbytně nutné, aby se v zastupitelstvu vytvářela stabilní většina. Naopak vyšší názorová pluralita v zastupitelstvech krajů, měst a obcí by více přispěla k řešení regionálních a krajských problémů, protože by příslušní zastupitelé lépe reflektovali potřeby svých voličů. Zároveň by tím vznikala příležitost pro získávání politických zkušeností u širšího okruhu kandidátů. Navíc zkušenost ukazuje, že v rozhodování na místní úrovni se snáze dosahuje konsensu.

V Praze 17. března 2010

JEŠTĚ K VI. VALNÉ HROMADĚ DEMOKRATICKÉHO KLUBU

V přehledu vystupujících na poslední valné hromadě byl uveden také kol. Vladimír Šust, jeho příspěvek však nebyl omylem zařazen. Činíme tak dodatečně. Při vzpomínce na zemřelé členy byli opomenuti Vladimír Kabeš (USA) a Štěpánka Marešová. Za tato opomenutí se omlouváme.

redakce

Z VYSTOUPENÍ VLADIMÍRA ŠUSTA

Komise pro modernizaci materiálů Dk plnila usnesení minulé valné hromady a zabývala se otázkami modernizace materiálů Klubu. Byla upravena členská přihláška, doporučeno dále používat brožuru *Co je a o co usiluje Demokratický klub* s vložením listu, který bude aktualizovat její obsah, informační leták *Aktuálně o Demokratickém klubu* je nutné doplnit novými informacemi, nově byla vypracována *Úvodní informace* o Klubu (označovaná za „primárku“). Kol. Srbený vypracoval sedm otázek a odpovědí o Demokratickém klubu, které byly postupně uveřejněny v Dk-D. Bylo by vhodné vypracovat další otázky a odpovědi a poté je shrnout do Sborníku. Další základní materiál představuje historie Klubu. V tomto směru byl učiněn významný krok na zářijové klubové konferenci, kde k tomuto tématu přednesli zásadní příspěvky kol. Srbený a Pavlík spolu s dalšími pamětníky. Jsou k dispozici v konferenčním sborníku. Nejdůležitějším úkolem bude připravit *X. souhrnnou Informaci o Demokratickém klubu* (dosavadní *IX. Informace* je z října 2004 a je ji nutno aktualizovat).

JEŠTĚ K OTÁZCE CENZURY V DK-DIALOGU

Nedá mi, abych se nezamyslel nad některými hlasy naší valné hromady, která proběhla v listopadu minulého roku. Jde o hlasy kritizující, že nebyly zveřejněny některé příspěvky a o obavu aby v Dk-Dialogu nevznikala cenzura. Je

jisté, že nikdy se nebudou publikované názory líbit všem. To je v pořádku, a proto jsme také mj. diskusním klubem, abychom mezi sebou polemizovali. I polemiky ale potřebují jistý řád.

Klubový časopis je bezesporu něco jiného než odborný nebo ideologicky vedený, přísně recenzovaný časopis. Ovšem jistý zásah do náplně je potřebný pro každé periodikum. Bylo by možná vhodné zamyslet se nad náplní a uvést nové požadavky na přijímané texty. V Dk-Dialogu jsou vedle diskusních článků a komentářů i vyjádření k politickému vývoji a informace. Zatímco prvé, včetně informací, by měly být striktně limitovány rozsahem, u vyjádření to nejde.

Problém stížnosti na „cenzuru“ v Dk-Dialogu by limitování rozsahu, a také frekvence, vyřešilo. Bude-li redakce vyžadovat pro příspěvky striktně rozsah do 1,5 normostrany, určitě to časopisu prospěje. Navíc kromě toho, bych navrhoval, aby osobní polemiky měly nejvíce dvě repliky obou autorů (dále ať diskutují soukromou korespondencí, s tím že se o výsledek mohou se čtenáři po čase podělit).

K tématu si dovoluji krátce citovat z eseje Zdenky Petákové: O SMYSLU VĚDY (vydala jí v září 2009 Geologická služba ČR a stojí za přečtení - chci o ní kolegy v Demokratickém klubu časem informovat podrobněji). Na tomto místě a k našemu problému si dovoluji se souhlasem autorky z eseje citovat krátkou kapitolu nazvanou: **K tvorbě pravidel.** „*Domnívám se, že lidé si systém a jeho pravidla mají tvořit tak, aby byl vyhovující v dané aktuální situaci společenského vývoje (samozřejmě s úctou k pozitivním tradicím), a způsob rigidního nazírání na pravidla a jejich nekritické uznání (prakticky zbožštění jako „jistoty“)* je zavádějící. Nemohu lhát těm, které vedu, že je třeba bez otáček vyhovět pravidlům - ocitli bychom se tak znovu v totalitě! Vždy je také třeba se soustředit na pochopení významové roviny jednotlivých pravidel, pozadí a motivace pro vyžadování jejich dodržování.

Odborný svět si žijící lidé tvoří, s každou generací znova. Kritické zvažování - proč to které omezení, doporučení apod. bylo generováno, kdy, kde a pro koho a proč je přežato a aplikováno právě zde - je na místě.

Konkrétně například náplň a zaměření jednotlivých periodik, náplň prací přijatých ke zveřejnění souvisí do značné míry s vůlí redakční rady, popř. přáními vydavatele a nelze k nim přistupovat jako k nějaké objektivní, univerzální, neměnné a dokonalé metě.“ Tolik citace. Myslím si, že k zamyšlení nás přímo nutí. A doufám, že nijak nekoliduje s mým návrhem na redakční změny v úvod.

Ivan Turnovec, leden 2010

TAKOVÁ TO BYLA DOBA

V únoru 2008 byl založen Ústav pro studium totalitních režimů a brzy začal sklízet hořké plody svého bádání. V říjnu vyšel v Respektu obsáhlý článek s šokujícím nadpisem Udání Milana Kundery. Opíral se o informaci, získanou z Archivu zmíněného Ústavu. Jedná se o policejní hlášení, staré 58 let, podle

něhož se měl Milan Kundera, tehdy jednadvacitiletý student, dostavit na policii a oznámit, že na studentských kolejkách se nachází zběh, uprchlý československý občan. Byl to skutečně kurýr, agent-chodec, jak se jim tehdy říkalo, byl zatčen, následný soud mu vynesl oprátku, změněnou na 22 let těžkého žaláře. Odseděl si jich čtrnáct, v r. 68 odešel do Švédska, kde žije dosud, těžce nemocen.

Reakce některých čtenářů onoho článku byla přímo hysterická: Jakže, náš světoznámý spisovatel, Čech, morálně naprosto bezúhonný člověk nemůže být přeci udavačem. Je ten doklad vůbec autentický? Přezkoumal někdo jeho pravost? Proč nebyl dotázán nejdříve spisovatel sám? Článek má hrubé nedostatky co do profesionality, místo rodného čísla je pouze uvedeno datum narození a vůbec to není dostačující doklad, na němž by se mohlo postavit tak těžké obvinění. Námitky, protesty jen pršely - ozývali se přátelé, obdivovatelé, dokonce i světové hvězdy literárního nebe, mezi nimi i čtyři nositelé Nobelovy ceny, aby vyjádřili solidaritu se svým kolegou - spisovatelem, neboť nechápali, co se vlastně stalo.

Co se tedy opravdu stalo? Kundera, říkají jiní, zavrhl Českou republiku. Do svého rodného Brna nikdy nezavítá. Stalo-li se tak přeci, pak inkognito, nikým nepoznáán. Zavrhl dokonce i českou řeč, ač v ní byl nedostižným mistrem, nechce ani své francouzské romány přeložit do češtiny, nepřijel převzít cenu, kterou dostal v Praze. Na ten příběh 58 let starý si nevzpomíná. Proč se tedy tak odtaziťe chová? Třeba ho trápí svědomí. Motiv svědomí se v jeho románech opakuje. Udavačství rovněž. Možná, že mu románové konstrukce nadlehčují nesnesitelnou tíhu života, zatíženého svědomím. Spekulace, pouhé spekulace! Buď jak buď, Kundera svými romány svou vinu, je-li jaká, smývá. Svou zem proslavil. Je to hořká sláva, ale její cena a její nesmrtelnost je v její pravdivosti.

Nečekejme žádné doznání, ani od těch rozhořčených spisovatelových přátel, vždyť tu zlou dobu spoluvytvářeli. Tolik mravní síly v nich není, aby se postavili těm neomalým bulvárním novinářům, aby řekli: Ano, takoví jsme byli. Avšak o Kunderu přeci nejde. Udavačů byla spousta, tisíce. Všichni muklové měli práskače, jinak by se nedostali za mříž. A měli práskače - bonzáky - i na celách. To by se mělo připomínat těm šedesátiletým a mladším, kteří to už nezažili, nepamatují. Klopýtli jsme o jedinký případ. Jeden kamínek z té mozaiky, z níž se skládala ta nepředstavitelně zlá doba, kdy národ se dělil na práskače a jejich ustrašené objekty. Pavučina utkaná ze špiclů a udavačů, z represí a zastrasování, z vyhrůzek a z věznění. Na pět set kurýrů přišlo do země do roku 56, dvacet z nich zemřelo rukou katovou. Politických vězňů se počítá na dvě stě tisíc. Mlhou strachu byla potažena celá země. Člověk člověku vlkem. Čech Čechu vlkem. Třídní nenávisť jako promyšlený plán, k němuž zhlížela oslněná, sebevědomá mládež, Kunderové, Kohoutové, Uhdeové, Pešatové a jiní, co odstrkovali tu ostatní mládež do stínu, ony kulacké synky a měšťácké dcerky a budovali ty proklaté světlé zítřky. Víím, o čem mluvím, patřila jsem do té mládeže ve stínu. Až konečně pochopili, že nenávisť nic nevybuduje, nic neutká, jen bídu a neštěstí. Po čase prozřeli.

Ale morálka - nemorálka, tak jak ji praktikovaly totalitní režimy, leckde přetrvává. Udavačství snad už není výnosné řemeslo, zato špiclování se technicky zdokonalilo. Někdejší estébáci z povolání, jako komunistický předák Filip, se řadí jako poslanci do politické elity a i jeho kolega, bývalý bachař, už třetím rokem zahřívá poslaneckou židli, a čeká na svůj proces, který by mu dokázal, že vězňům strkal hlavu do záchodové mísy. Odsoudí ho konečně? Zatím je však zákonodárcem. Připomeňme tu zlou dobu těm mladším, ať nedopustí, aby se vrátila, ta doba udavačů a vězňů, strachu a zničených osudů.

Dana Seidlová, březen 2009

OD DEMOKRACIE K ...

Dokud byl svět rozdělen na dva tábory, z nichž měl každý svou supervelmoc určující pravidla, a každý měl svého nepřítele, bylo vše jednodušší. Západ prosazoval individuální lidská práva (svobodu pohybu, svobodu slova, spolčování atd.), Východ svobodu individuální potlačoval, a protežoval třídní kolektivismus. Jako náhražku za svobodu nabízel právo na práci a základní sociální jistoty. Pád komunismu znamenal strukturální změnu celé mezinárodní politiky. Předchozí polarizaci a s ní spojený řád vystřídal chaos. Dnes teoreticky existuje shoda v tom, co je demokratická vláda a co jsou základní lidská práva, nicméně je problematické jejich dodržování. Jako demokratický se totiž prezentuje mnoho režimů, které mají autoritářské praktiky. Platí to pro většinu postkomunistických států i pro naši republiku.

Základním problémem současných demokracií je přemíra norem, o kterých rozhoduje jen malá skupinka lidí (poslanci a senátoři), aniž je dostatečně odborně fundovaná. Stranická zastupitelská demokracie není občansky demokratická, podíl straníků mezi občany republiky je cca 10 %. Ona navíc není demokratická ani vnitrostranická politika, vládnou sekretariáty, členská základna většinou nerozhoduje. Administrativní řízení je stále autoritativní. Zvolená státní správa si přivlastňuje čím dál tím větší díl moci, aniž je odpovědná za svá chybná rozhodnutí. Navíc si kasta „profesionálních“ politiků neuvědomuje, že je jen pověřena, aby společnost vedla a prosazovala občanské požadavky. Současná krize v sociální demokracii, ale i ODS, je toho typickým příkladem.

Sociolog Ralf Dahrendorf, rektor St. Anthony's College v Oxfordu, řekl v roce 1996 polskému novináři Jacku Žakovskému: „My jsme měli svůj sen a vy (míní tím Poláky, ale platí to pro všechny postkomunistické národy - pozn. IT) jste měli také svůj. Podíváte-li se pozorněji na naše evropské sny, zjistíte, že to byly v podstatě sny negativní. Vy jste snili o světě bez cenzury, bez front, bez politické policie a ostatných drátů na vašich hranicích. Nesnili jste o chudobě, nezaměstnanosti, velkých sociálních rozdílech. Snili jste o ideálním světě, který ve skutečnosti nikdy neexistoval. My jsme o takovém ideálním světě snili také. S tím rozdílem, že my jsme věřili, že ho jednou vybudujeme a vy - zavření za železnou oponou - jste věřili, že existuje. .... Řeknu to otevřeně. Před námi Evropany stojí nové velké problémy - ekonomické sociální i politické - a nutí nás, abychom značně přehodnotili své představy.

Sociální politika vyspělých evropských států vytvořila specifický model

průměrného občana, člověka zaujatého vlastním blahobytem a pohodlným životem, který postrádá ochotu dobrovolně cokoli obětovat pro své společenství a postoupit jakékoli riziko (a to nejen ekonomické, ale i politické). V konzumní společnosti nechce nikdo obětovat život při obraně ostatních. Kult spotřeby a pečovatelský stát udělal z mnoha lidí v určitém smyslu závislé otroky. Tragedií je, že existují levicoví politici, kteří to nejsou schopni pochopit a rádi by i nadále omezovali občanskou iniciativu svým rozhodováním. Sociální představa blahobytu je o přerozdělování příjmů neboli peněz z daní, kterými „solidárně“ ti bohatší pomáhají chudším. Přitom daňová zátěž rozdáváná jako podpora nezaměstnaným, nemocným a starým začíná překračovat možnosti těch produktivních pracovníků. Dochází k zadlužování státních rozpočtů. Sociální sliby nelze plnit, jsou čím dál tím dražší. Lidí nevytvářejících hodnoty přibývá, a současně jejich nároky na životní úroveň garantovanou státem jsou velmi vysoké.

Růst produktivity znamená jen to, že mnohem menší počet lidí vyrábí více. Rozdíly v příjmech jsou neúnosně veliké a stále se zvětšují. To ale neřeší zdroje pro podporu všech sociálních požadavků. Pokud méně lidí vyrábí více, znamená to, že více lidí nevyrobí nic a tím pádem potřebují sociální podporu. Ti, kdo se podílejí na tvrdém konkurenčním boji, nemají zájem kohokoli solidárně podporovat. Finanční prostředky potřebují pro rozvoj svých firem. Individualismus zatlačil do pozadí povědomí společného zájmu. Konkurence se stala hodnotou vytlačující solidaritu a společenské vazby, o něž se opírají sociální státy. Globální ekonomická konkurence posledních dvaceti let - mezi hospodářskými systémy, státy, velkými korporacemi - sice prokázala neschopnost komunistických režimů a vedla k jejich pádu. Nicméně současně otřásla celým hodnotovým systémem a životním modelem demokratické Evropy. Dochází k rozpadu společenských vazeb a to je nebezpečím pro další vývoj.

A na závěr jeden citát: „*Zvířata loví, dokud mají hlad. Jinak se zebry a antilopy klidně pasou vedle nasycených lvů. Bezdůvodné vraždění a šíření utrpení, které nesouvisí s požíváním potravy, je výlučnou specifickou vlastností člověka.*“ (Stanislav Lem, 1994)

Ivan Turnovec, červenec 2009

BOJKOTUJME VOLBY NEBO JE PŘÍMO ZRUŠME

V minulém roce v dubnu věnovaly Lidové noviny (18. 4. 2009) relativně velký prostor příspěvku Petra Druláka, ve kterém doporučil občanům, aby bojkotovali volby. Čtenářský ohlas byl v LN malý; sám jsem na jeho názory reagoval v Dk-Dialogu 2/2009, s. 7-10. Jeho kritika našich politických stran i současné politické situace je velmi tvrdá a lze s ní souhlasit; není však originální, neboť podobné názory můžeme slyšet z mnoha stran. Lze říci, že situace se za poslední rok spíše ještě zhoršila. Připomeňme si, jaké řešení této situace navrhuje a v tom je jistě originální. Odvolává se na autora Deklarace nezávislosti Spojených států amerických Thomase Jeffersona, že každý politický systém by

měl každých 20 let procházet revolucí, jestliže si má udržet „svobodu a spravedlivé vztahy mezi vládnoucí elitou a ovládanými“. Doporučuje občanům, aby nešli volit, ale zopakovali si listopadovou revoluci, od které vloni uplynulo právě 20 let. Označil jsem takový návrh za velmi pochybený, neboť ve své podstatě srovnává režim s ústavně zakotveným vůdčím postavením jedné strany (tedy režim nedemokratický a totalitní) s demokratickým soutěžením více stran, mezi kterými existuje zákonem zaručená rovnost. I redaktor Lidových novin Petr Zídek sdílí Drulákovu nechuť ujít volit a lituje toho, že neexistuje možnost volby bílým lístkem, jako tomu bylo v roce 1946. Využití bílých lístků má v podstatě stejná efekt, jako se voleb nezúčastnit; neboť tyto hlasy propadají (fakticky jsou rozděleny poměrně podle získaných hlasů mezi strany, které se do zastupitelského sboru dostaly). I v roce 1946, kdy byla situace zcela jiná než dnes, této možnosti využil v českých zemích nepatrný počet voličů (0,35 %); přitom v tomto roce byla účast na volbách povinná.

Jestliže jsem označil doporučení Petra Druláka za politicky naivní, vycházel jsem z toho, že je o správnosti svého názoru hluboce přesvědčen a pouze nevidí, komu by taková výzva vyhovovala, kdyby se podle ní voliči řídili. Za rok po uveřejnění příspěvku *Bojkotujme volby, ať žije revoluce* otiskly Lidové noviny (15. 4. 2010) článek Mnislava Zeleného-Zapaty *Zrušme volby. Navždy*. V tomto případě nejde o naivitu a musíme si položit otázku, zda to autor myslí vážně, nebo zda si dělá pouze ze čtenářů legraci. Je zajímavé, že se k tomuto článku nikdo v LN nevyjádřil. Bohužel podobné návrhy nelze brát na lehkou váhu a neměly by být přecházeny bez povšimnutí. Jelikož nemohu předpokládat, že každý má k dispozici uvedený příspěvek, je nutno z něho poměrně obsáhle citovat, abych nekritizoval neznámé.

V souvislosti s volbami Mnislav Zelený pozoruje „*nekonečné únavné hemžení a šílení na všech stranách politické scény, které vysiluje fyzicky, ideově i finančně*“ a ptá se po účelnosti voleb. „*Voličům se však předkládávají jen hesla, ne myšlenky a tváře, ne osobnosti. A i kdyby se předkládaly sebehlubší myšlenky, politické a ekonomické rozbory, kdo by měl, prosím, z voličstva na to? Jak čas, tak inteligenční potenciál k tomu, vše posuzovat. Ne všichni jsme ekonomičtí a političtí analytici. Ne všichni rozumíme složité terminologii, která je stále sofistikovanější a zapeklitější. Ne všichni máme žaludek na dešifrování a pochopení všech záležitostí. Kolik z nás obyčejných lidí tomu může rozumět? Dovolují si zaspekulovat, že jen velmi málo. Nehledě na to, že většinu to stejně do hloubky nezajímá a mávne raději rukou.*“

Dále podrobně charakterizuje volební hesla, která jsou sice pochopitelná i pro negramotného občana, jenže heslo podle něho „*nic neřeší, nic neprovádí, nic nerealizuje, o ničem vlastně ani nevypovídá. Takové krásné vypadající heslo si může vzít do huby i lump a podvodník... Jsme v rukou hesel a tváří, které vymýšlí a vizituje pár neznámých profiků, kterým je vše jedno. Pro ně je to byznys, ať jsou to amíci nebo Číňané. Nejen u nás. Všude. Tento zbytečný mumraj je samozřejmě i v USA. A vlastně o nic nejde, vše poběží v standardních kolejkách jako vždy.*“

Zelený pokračuje a hledá inspiraci u svých oblíbených amazonských indiá-

nů. „*Tam jsou volby náčelníka nejen svobodné, ale zcela demokratické. Kandidáti jsou totiž absolutně transparentní. Všichni je důvěrně znají. Jsou jedni z nich, vyrůstali s nimi od dětství. Ostatní vědí, co umí, co od nich mohou očekávat. Znají jejich činy, ne jejich slova a tlachání. Navíc si musí zvolit toho nejschopnějšího, protože se jim jedná o přežití. ... Oni nemají ten luxus bohatých zemí, zvolit si někoho, kdo umí jen tlachat. ... Ten luxus zvolit si blbce a tlachala si dovoluujeme my. Vydržíme s ním totiž klidně i celé čtyři roky, protože nám nejde o život.*“ Zelenému je nutno přiznat, že si uvědomuje nemožnost návratu na úroveň rozvoje indiánské společnosti, kdy mohly existovat jen přímé volby; nicméně dodává, že „*my jim můžeme jen tiše závidět a zase se koukat na hesla a barevné portréty.*“

Mnislav Zelený má ještě dva nápady. První z nich dostal, když se procházel největším parkem v Madridu a obdivoval sochy španělský králů. Přiznává, že ne všichni byli „*moudří, chytří a dobří, mnozí byli i duševně vyšinutí a neschopní.*“ Nicméně jeden z nich patřící do éry osvěcených panovníků (byl to podle něho Alfons XII. nebo XIII.) ho zaujal myšlenkou, která byla vytesána do kamenného podstavce sochy a kterou považuje za velmi pravdivou: „*Vše pro lid, ale bez lidu.*“ Je nutno konstatovat, že tuto myšlenku také sám považuje za kacířskou a těžko realizovatelnou. Druhý nápad dostal, když došel k přesvědčení, že volby jsou „*jen drahý cirkus, kde si každý honí triko a lže.*“ Inspiroval se tím, co si vymysleli v minulém století v Kolumbii. Dvě hlavní politické strany (jiné tehdy v Kolumbii neexistovaly; zda můžeme autorovi věřit, nevíme; také není jasné, zda se jedná pouze o strany zastoupené v parlamentu) se „*dohodly, že po mnoha desetiletích krutých a krvavých bojů budou vládnout střídavě. Čtyři roky konzervativci, čtyři roky liberálové. Docela prosté. Volby se zrušily a nikomu to ani nevadilo. Ušetřily se velké výdaje, nervy kandidátů i voličů. Jednou pravičáci, jednou levičáci. Rovnováha přece musí být, ne? Jednou se bude čtyři roky budovat a budou se držet peníze a jednou se budou čtyři roky peníze rozpouštět a rozdávat.*“ Jak prosté. Autor tohoto nápadu zapomněl dodat, jak dlouho a především jak to v Kolumbii fungovalo. Velmi to připomíná naši neblahou opoziční smlouvu; vůbec si nedovedu představit praktickou realizaci takové dohody při odstranění voleb.

V závěru svého diskusního příspěvku pak Mnislav Zelený hovoří jménem lidu. Většina z nás „*nemůže posoudit složité ekonomické úvahy, souvislosti, vazby, korporativní a světové propletence, zákony, předpisy, politické a bezpečnostní hry. ... Těmto spleťtostem opravdu porozumí jen vybraní jedinci. Jen oni možná mohou bezpečně rozeznat politické programy a nabídky pro nás obyčejné lidi a proplout jimi.*“ My obyčejní lidé nemůžeme nikdy „*zcela pochopit zákulisí volebních kampaní, politických potyček, jednotlivých tváří stran. A tak nemůžeme ani správně vybrat vítěze... My všichni, tedy ten lid, přece máme mnohem důležitější věci na práci než se zdržovat volbami, studiem stranických programů, vyhledáváním jejich skutečného významu. My léčíme, rodíme, spravujeme záchody a kanalizace, píšeme básně a stavíme domy. ... A k tomu potřebujeme klid a mít se dobře, bavit se a radovat se. A to nám právě mají zajišťit páni politici ... K tomu však nejsou třeba volby.*“

Jak jednoduché a zároveň jak prostoduché. Je vůbec nutné se podobnými příspěvky zabývat? Mníslav Zelený totiž svou závěrečnou výzvou zrušení voleb navrhuje fakticky zrušení demokracie, neboť volby patří mezi konstitutivní prvky demokracie. Podle jejich existence poznáme, zda ta která společnost (event. stát) je, nebo není demokracií. Zároveň musí být splněny některé požadavky (zaručena dostatečná míra demokratismu), abychom je mohli vzít za základ našeho rozhodování, zda se při jejich existenci skutečně jedná o pravou demokracii a nikoliv o demokracii falešnou. Falešná demokracie je taková, která se sice sama za demokracii označuje, má však takové nedostatky v úrovni demokratismu, že ji nemůžeme označit za pravou demokracii. Příkladem falešné demokracie byla lidová demokracie, při které se sice volby konaly, nebyla však dána možnost výběru (byla pouze jedna kandidátka a bílé lístky). Demokratické volby, které se mají stát kritériem existence demokracie, musí být ovšem férové (musí být zajištěna jejich tajnost, aktivní a pasivní volební právo všech občanů, svoboda projevu a volební agitace, kontrola volebního aktu apod.). Často je problém určit tuto férovost, tj. zda dosažená úroveň demokratismu je dostatečná k tomu, aby se společnost mohla označit jako demokratická.

Mníslav Zelený na jednom místě ve svém příspěvku uvádí, že politici by nám měli zajistit, abychom se nemuseli starat o politiku; složitost dnešní společnosti je příliš velká a jen málokdo je schopen se v ní orientovat. Tím vlastně naznačuje, že politika je také speciální profese. I když to výslovně neříká, je to správný postřeh. Také politik se musí učit svému povolání a musí mít zkušenosti. Politické strany vytvářejí různé komise a poradní orgány, kde se jednotlivé problémy diskutují a hodnotí. Výsledkem jsou pak vystoupení představitelů těchto stran i jejich program. Úkolem těchto pracovních skupin je také připravit volební program takovým způsobem, aby byl pochopitelný většině voličů. V žádném případě bych pak nepodceňoval schopnost voličů vybrat si určitý program; jsou rozdílné a rozdíly jsou i mezi voliči, někteří dávají přednost svým bezprostředním zájmům, jiní se staví k programům stran ze širšího společenského hlediska. V demokratické společnosti jsou i jednotliví kandidáti vybíráni v rámci stran volbou. Demokracie v žádném případě nemůže volby zrušit, aniž by zrušila sama sebe. Věřím, že nejen členové Demokratického klubu, ale i ostatní demokraticky smýšlející občané se příštích voleb zúčastní, neboť si přejí zachování demokracie.

Zdeněk Pavlík, duben 2010

VOLIT ČI NEVOLIT, TOŤ OTÁZKA

Volby jsou přede dveřmi. Připomeňme, že v parlamentních režimech jako má Česká republika, jsou volby do dolní komory parlamentu (v ČR je to Poslanecká sněmovna) nejdůležitějšími volbami vůbec. Neznamená to nutně, že tyto volby vždycky rozhodují - např. při posledních volbách do Poslanecké sněmovny došlo k „patu“, jindy zase výsledky umožňovaly (přinejmenším matematicky, ne-li politicky) různé koaliční kombinace.

První otázkou, kterou je možno si klást, je, zda máme jít vůbec volit. Rozšiřuje se nechuť nad politikou a volební neúčast může být reakcí na tento pocit. Je taková reakce vhodná? Volební neúčast může být za určitých okolností racionálním chováním. Např. když se ve volbách rozhoduje mezi stranami a kandidáty, z nichž všichni jsou nám naprosto přijatelní, žádný z nich nám není mnohem bližší než ostatní, a nehrozí žádné větší potíže. Snad se shodneme na tom, že taková situace u nás v současnosti není.

Není ostatně pravda, že jeden hlas - ten můj - nic nezmůže, že na něm vůbec nezáleží. Připomeňme si, že při posledních volbách do Poslanecké sněmovny (v roce 2006) scházelo jen málo a vláda sociální demokracie podporovaná v parlamentu komunisty mohla mít absolutní většinu. Předseda ČSSD Jiří Paroubek s takovým výsledkem už počítal, a když se nakonec ukázalo, že velmi těsně obě levicové strany nezískaly dohromady většinu křesel, ale jen polovinu, vyjádřil se takovým způsobem, jaký jsme naivně považovali za definitivně pohřbený v listopadu 1989 (Paroubek našel aspoň odvahu se za to omluvit). Pod vedením téhož Paroubka pak jeho strana jako jeden muž, pardon jako jedno stádo, hlasovala pro nedůvěru vládě v plné polovině českého předsednictví Evropské unie. Když pak vláda skutečně padla a Česká republika utřila mezinárodní ostudu, ukázalo se, že onen Paroubek vůbec s takovým výsledkem nepočítal a byl bezradný.

Co však ukazují volební průzkumy? Všechny už dlouhé měsíce dávají se značným předstihem na první místo právě tu stranu, v jejímž čele stojí onen Paroubek, což znamená, že je nejpravděpodobnějším příštím českým premiérem. Často se říká, že budeme mít takovou vládu, jakou si zasloužíme, a něco na tom je.

Některí - patří k nim i biskup Václav Malý, bývalý známý mluvčí Charty 77 - se domnívají, že bychom neměli volit velké strany. Je taková výzva zodpovědná? Volit velmi malé strany, které podle výzkumů volebních preferencí nemají realistickou šanci překonat pětiprocentní hranici a dostat se do Parlamentu, není rozumné. Objevilo se ale i několik nových stran, které podle sociologických výzkumů mají šanci získat v Parlamentu mandáty. Jsou však opravdu lepší než ty velké? Nové strany posuzujeme na základě slibů (které jsou naprosto nezávazné, protože v české konstelaci žádná strana nemůže vládnout sama bez přinejmenším parlamentní podpory další strany nebo stran, takže nemůže zdaleka prosadit své sliby a svaluje pak vinu za to na jiné koaliční strany), staré strany posuzujeme spíše na základě zkušenosti s nimi. Není tedy divu ani to, že nové strany vzbuzují více nadějí, ani to, že potom způsobují ještě víc zklamání a často brzy neslavně odcházejí ze scény.

Volba nějaké strany nebo nějakého kandidáta není věcí lásky, ale rozumu. Nerozhodujeme se obvykle pro pravdu a lásku a proti lži a nenávisti, ale prostě pro menší zlo. Můžeme si přitom zacpat nos, jak kdysi napsal Václav Bělohradský, ale volit bychom měli. Volby jsou prověrkou naší občanské vyspělosti.

Miroslav Novák, květen 2010

PŘEDVOLEBNÍ ZAMYŠLENÍ

Jaro se blíží a tak začíná předvolební kampaň. Jednotlivé parlamentní strany slibují to, co slíbily a nesplnily za uplynulých dvacet let, v případech těch nověji vzniklých za dobu své existence. Jejich lídři se předhánějí v tom, kdo bude lidovější. Jsou nám ochotni dokonce i podat ruku. Můžeme si ale skutečně vybrat? Z těch parlamentních určitě ne. Argumentace některých neparlamentních stran je sice sympatická, ale ani zde si nejsem zcela jist. Arogance politické moci se po celá léta příliš nemění. Některé postupy zůstávají stále aktuální. Tím, který je nejvýraznější, je elitářství straníků a funkcionářů zvláště, povolební rozdělení politických trafik za „zásluhy“ a představa, že občané státu jsou tu jen proto, aby platili daně a drželi hubu. Nová elita v mnoha případech jakoby obnovovala postupy z totalitních dob. Způsob jednání většiny poslanců v parlamentě a senátorů v senátě, ale i mnoha volených zastupitelů na komunální úrovni, mi připomíná jeden vtip z doby nejhlubší totality: „Když umíral Stalin, zanechal svým nástupcům tři obálky s tím, že je mají postupně otevírat v době největších problémů. I stalo se. První otevřeli hned po Stalinově smrti. Stálo tam: Svedte všechno na mě. Nějakou dobu to vystačilo, ale když už výmluvy nebyly přesvědčivé, otevřelo načálostvo druhou obálku a přečetlo si v ní: Dělejte to jako já. Opět uplynul nějaký čas, a došlo i na obálku třetí. V té už bylo jen stručně: Je na čase, abyste připravili tři obálky s odkazem.“Jde o vtip, ale my jsme jej prožili a ne jednou. Stalin odešel a po něm přišli jiní a zase jiní. Trvalo ještě hodně dlouho, než došlo ke skutečným změnám. Nejprve jsme se radovali a věřili, že jsme skutečně svobodní. Uplynulo deset let tápání. Vytvořila se nová politická „elita“, která se čím dál tím více vzdaluje demokratickým ideálům. Z velké ani z komunální politiky nikdo dobrovolně neodchází, ani když jeho politická odpovědnost za chybná rozhodnutí, kterými byli poškozeni všichni občané, je evidentní. To je chyba. Šance skutečné volby je jen velmi malá.

Ivan Turnovec, duben 2010

JOSEF SRBENÝ (1928-2010)

JUDr. Josef Srbený, CSc., se narodil dne 12. března 1928 v Horních Počernicích v dělnické rodině jako poslední ze čtyř sourozenců. V roce 1947 maturoval na gymnáziu v Praze 8-Libni a týž rok začal studovat práva. Právnickou fakultu Karlovy univerzity úspěšně zakončil v roce 1951 a v letech 1963-1968 absolvoval externí vědeckou aspiranturu v oboru ústavního práva. Kandidátskou práci zaměřil tematicky na právo petiční. Byl zaměstnán nejprve ve státní správě, poté nejdéle v soustavě státního zastupitelství s pracovním zaměřením na legislativu. Po listopadu 1989 pracoval též ve vědeckém výzkumném ústavu a externě se podílel na přípravě několika ústavně právních aktů. V roce 1994 dosáhl důchodového věku a ukončil své profesní působení na Vrchním státním zastupitelství.

Již jako student se velmi intenzívně zajímal o politické otázky. Ještě před skončením druhé světové války se u něho projevil seriózní zájem o problema-

tiku fungování demokratického státu. Po osvobození Československa se aktivně zapojil do politického života v tehdejší národně socialistické straně. V té době také vzniklo naše přátelství, které trvalo až do jeho úmrtí; památka na něho mne bude provázet až do smrti. Byli jsme si názorově blízcí a s obavami jsme sledovali politiku komunistické strany, která se velmi nevybíravými prostředky prosazovala ve všech sférách společnosti. Byli jsme mladí a nezkušení. Důvěřovali jsme zejména prezidentu Benešovi, že demokracie bude zachována. Byli jsme sice zklamáni výsledky voleb do Ústavodárného národního shromáždění, které se uskutečnily 26. 5. 1946; zároveň jsme se však neobávali, že komunisté mohou získat většinu hlasů v příštích svobodných volbách, neboť nekomunistické strany získaly v roce 1946 téměř 60 % hlasů v českých zemích a téměř 69 % hlasů na Slovensku, a to přes masivní volební kampaň komunistů. Byli jsme také přesvědčeni, že komunisté voliče ztrácí přes vyhlášení hesla získat 51 % hlasů a že připravovaná ústava změní některá ustanovení, která bychom dnes označili za snížení úrovně demokraticismu.

Komunistický puč v roce 1948 ukončil v Československu demokratický vývoj. Nikdy jsme nepochybovali o tom, že se jednalo o puč proti demokracii, neboť jsme byli svědky toho, jak ještě před tím, než prezident Beneš podepsal demisi nekomunistických ministrů, byly ustavovány akční výbory, zatýkány významné osobnosti a vyzbrojovány komunistické milice. Je pravděpodobné, že i kdyby demisi ministrů prezident nepodepsal, komunisté byli připraveni se uchopit moci silou. Možná by to vedlo k občanské válce, na kterou však nebyly nekomunistické strany připraveny. Také kolegu Srbeného tento vývoj hluboce zasáhl a ovlivnil celý jeho další politický život. Byli jsme přesvědčeni o tom, že demokracie bude jednou obnovena a byla pouze otázka, zda a jak bychom k tomu mohli přispět. Josef přišel s myšlenkou, že politické strany nejsou zárukou demokracie, neboť jejich hlavním cílem je prosazovat skupinové zájmy a demokracii berou jako něco samozřejmého, čemuž není potřeba věnovat pozornost a co je možno někdy i obejít nebo přizpůsobit svým zájmům. Z toho pramenily kritiky partajnictví za první republiky a podobné kritiky se objevují i dnes. Demokracie se však bez politických stran neobejde, politická scéna by ale měla být doplněna organizací, která má jako svůj jediný cíl demokracii chránit, posilovat a event. působit k jejímu ustavení nebo obnově.

Podobné myšlenky diskutoval Josef se svými kolegy a ještě v roce 1948 na jejich základě byl založen Demokratický klub. Velmi podrobně okolnosti jeho založení popsal v příspěvku *K nedožitým padesátinám Jaroslava Suchého*, ve kterém se zmiňuje i o všech tehdejších aktivitách při jeho založení i poté až do úmrtí Jaroslava 28. 8. 1975 (Dk-Dialog 6/1996). Z jeho líčení vyplývá i jeho jednoznačná zásluha o založení Klubu a rozpracování jeho základní ideje. Jeho líčení je nejen velmi podrobné, ale také velmi přesné; i při skromnosti vylíčení jednotlivých událostí a charakteristice zúčastněných kolegů je však patrné, že jeho iniciativa při založení Klubu byla zcela mimořádná. Další podrobnosti ze života Klubu jsou shromážděny v jeho příspěvku z konference Demokratického klubu k 60. výročí jeho založení, publikovaného ve sborníku z této konference *Svoboda a odpovědnost* (Muzeum T. G. M., Rakovník, 2009, 43 s.).

Vedení Demokratického klubu fungovalo od roku 1948 nepřetržitě a to pro mě znamenalo trvalý a častý styk s Josefem. Probírali jsme vývoj politické situace u nás i ve světě. Vzpomínám si na maďarské události v roce 1956, kdy jsme společně vyslechli zprávu o sovětské invazi do této země. Byli jsme z toho smutní a Josef to komentoval, že se opět možná obnova demokracie oddaluje. V šedesátých letech se objevovaly známky politického uvolnění; roku 1963 byl odvolán předseda vlády Viliam Široký z důvodu „politických chyb“ v padesátých letech a jeho nahrazen Jozefem Lenártem, který skončil jako předseda vlády v dubnu 1968, v lednu 1968 byl zvolen prvním tajemníkem KSČ Alexander Dubček. Tyto události charakterizovaly změny politické situace, která nabývala na dynamice. Bylo možno očekávat další změny a lidé se politicky aktivizovali. Také členové Klubu zaznamenali tento trend a účastnili se různých aktivit na svých pracovištích. Byla vznesena i otázka vystoupení Demokratického klubu na veřejnost. Vedení Klubu se však rozhodlo právě díky kol. Srbenému a Suchému (ten měl na starosti otázky bezpečnosti Klubu), na veřejnost nevystoupit dokud nebude přijata právní úprava činnosti podobných organizací. Také nebylo možno přiznat dosavadní činnost, zejména tu v padesátých letech. Toto se ukázalo vzhledem k událostem v srpnu 1968 jako velmi rozumné. Když jsem počátkem srpna odjížděl služebně do Spojených států, poslední rozhovor s Josefem se týkal mj. také otázky event. legalizace Klubu. Můj pobyt v zahraničí měl být původně půlroční; předpokládali jsme, že po mém návratu bude již situace natolik jasná, že budeme moci otázku vystoupení Klubu na veřejnost řešit. Již 14 dní po mém příjezdu do USA se situace vyřešila, a to způsobem, který jsme podobně jako většina občanů nečekali.

V období normalizace a následných 20 let Klub opět žil předcházejícím způsobem. Permanentně fungovalo pouze vedení a se členy byl pouze občasný individuální styk, který měl přesná pravidla. Zaznamenávali jsme a měli přehled o činnosti Charty 77, opisovali jsme její prohlášení a diskutovali o nich. Zejména jsme však připravovali ideové základy Klubu, které sice vznikly již při jeho založení, ale byly dále doplňovány. Zejména idea demokracie jako prvků demokracie vznikla teprve na přelomu padesátých a šedesátých let a byla dále rozpracovávána. Koncem osmdesátých let se politická situace začala vyvíjet ve směru, který nemohl skočit jinak než pádem komunismu. Začala perestrojka v Sovětském svazu, v Polsku se projevovaly akce solidarity, v Maďarsku docházelo k ekonomickým reformám. Zejména během celého roku 1989 se ukazovalo, že dojde k revoluční změně a obnově demokracie v celé oblasti sovětské dominance. V listopadu 1989 se členové Klubu zúčastnili zakládání Občanských fór na svých pracovištích (někde jejich zakládání i iniciovali (např. v Ostravsko-karvinských dolech), jelikož však Klub neměl v úmyslu získat podíl na politické moci, nikde nevystupovali jako organizace. Naopak teprve po sametové revoluci byla vyhlášena anketa u členů, zda má být Klub legalizován. Rozhodující většina dotazovaných z nich se vyjádřila pozitivně (skeptický přístup k úspěšnosti takové organizace byl pouze výjimkou).

Po legalizaci Demokratického klubu se sešel v březnu rozšířený historický výbor Klubu (abecedně: Eva Bártová, František Filaun, Jaroslav Hanzlík, Dušan Hendrych, Zdeněk Pavlík, Josef Srbený, Jan Srnec, Vladimír Urban a Karel Vaněček), na kterém byl zvolen Josef Srbený prvním předsedou Klubu. Tuto funkci zastával až do I. valné hromady v listopadu 1992, kdy ji ze zdravotních důvodů opustil; zůstal však členem výboru a podle nových stanov ústředního výboru Klubu konzultantem výkonné rady až do VI. valné hromady konané v listopadu 2009, kdy již nekandidoval a na funkci konzultanta rezignoval. Odchod z funkce předsedy však neznamenal pro kol. Srbeného konec činnosti pro Demokratický klub. Byl členem politické komise Klubu a v prvním období i autorem návrhů většiny stanovisek; v dalším období byly velmi cenné jeho připomínky ke konečným zněním oficiálních klubových stanovisek. Byl autorem i většiny ostatních písemných materiálů Klubu obecné povahy. Již v roce 1990 Klub vydal leták *Co je Demokratický klub?* a brožuru *Co je a o co usiluje Demokratický klub*. Byl také autorem prvních stanov Klubu z roku 1990 i druhých stanov, schválených na III. valné hromadě 25. 11. 2000, kterými se řídí práce Klubu dodnes. V letech 1991-92 uspořádal pro členy a přátele Klubu cyklus přednášek o volebních systémech, které byly publikovány v klubovém bulletinu Dk-Dialog; i jinak patřil mezi nejčtenější autory tohoto bulletinu. O Klubu publikoval také informace v denním tisku, např. *Demokratický klub se představuje* (Lidové noviny 20. 10. 1995). Významným příspěvkem bylo také pojednání *Usilujeme o autentický Demokratický klub*, které bylo publikováno jako zvláštní číslo Dk-Dialogu v dubnu 2001. Kol. Srbený byl také jedním z hlavních autorů periodických *Souhrnných Informací o Demokratickém klubu*. Poslední z těchto *Informací* (IX) byla vydána v roce 2004; podle usnesení poslední valné hromady by měla být další (X) vydaná do půl roku po valné hromadě.

V roce 2004 kol. Srbený připravil návrh materiálu, který má být směrnicí pro práci politické komise při vydávání oficiálních (číslovaných) stanovisek Klubu. Směrnice pod názvem *K registrovaným stanoviskům Demokratického klubu* byla schválena ústředním výborem Klubu dne 23. 3. 2005. Tentýž rok sepsal studii *K problematice demokratismu*, kterou věnoval Demokratickému klubu (6. 11. 2005) a která byla publikována v Demokratickém semináři č. 4 v dubnu 2006. Na V. valné hromadě v roce 2006 bylo v rámci snesení uloženo nově zvolenému výboru věnovat pozornost otázce novelizace a distribuce *Souhrnných Informací*, náborových materiálů a dalších neperiodických tisků vydaných Klubem. Na základě toho zřídila výkonná rada Dk tematickou skupinu pro novelizaci dlouhodobých materiálů Dk a kol. Srbený byl pověřen jejím vedením (ve skupině byli dále kol. Jan Friedlaender, Jiří Laube, Zdeněk Pavlík a Lumír Tuček; k některým bodům se uvažovalo o spolupráci kol. Františka Filauna a Jana Srnce). Většina úkolů této tematické skupiny byla splněna; v roce 2008 převzal její vedení kol. Vladimír Šust. V rámci této novelizace dlouhodobých materiálů Dk kol. Srbený vypracoval *Úvodní informaci*, která by měla nahradit leták z roku 1990 a zpracoval sedm otázek z navrhovaného cyklu *Demokratický klub v otázkách a odpovědích*, které postupně vycházejí v Dk-Dialogu a jejichž souhrn by měl být vydán jako sborník. Novelizována byla též

Přihláška, zbývá však novelizovat aktuální informaci o Klubu a dále zpracovat oslovení nových členů, doplnit brožuru *Co je a o co usiluje Demokratický klub*, aby mohla být i nadále používána a jako samostatný materiál sepsat *Vznik a vývoj Demokratického klubu a Ideu Demokratického klubu*.

Kol. Josef Srbený byl nejen jedním z hlavních iniciátorů založení Demokratického klubu, ale též tvůrcem jeho ideje a od jeho založení se aktivně zúčastňoval jeho činnosti. Jeho úmrtí 17. dubna 2010 je pro Demokratický klub těžko nahraditelnou ztrátou. Byl náročný ke svým spolupracovníkům, avšak vždy mu šlo jen o zájmy Klubu a nikoliv o jeho zájmy osobní. I když autorem většiny klubových materiálů, vždy je diskutoval před vydáním jejich konečné verze s klubovými kolegy. Jeho činnost byla zcela nezištná, neboť z ní neplynuly žádné výhody ani prebendy. Byl tělem i duší přesvědčeným demokratem a upřímně věřil ve význam činnosti Klubu pro každou společnost. Jeho odkaz společnosti i Klubu je mimořádný a bude doceněn teprve v budoucnosti. Jistě by si přál, aby Klub zdárně pokračoval v činnosti na základech, o jejichž vybudování má největší zásluhy. Členové klubu v něm ztratili vzácného kolegu a já osobně jednoho z nejbližších přátel, kterého jsem si velmi vážil; náš vztah byl velmi blízký nejen v činnosti Klubu, ale i v osobním životě. Společně s rodinou se členové Demokratického klubu rozloučili s Josefem ústy kol. Františka Filaua a Evy Švandové dne 26. dubna 2010 v motolském krematoriu.

Zdeněk Pavlík, květen 2010

NÁVRH STANOVISKA DEMOKRATICKEHO KLUBU PŘEDLOŽENÝ K DISKUSI

K otázce úprav systému voleb do Poslanecké sněmovny PČR

V současné době zaznívá z řady míst kritika současného systému voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a jsou podávány nejrůznější návrhy na jeho změny. Demokratický klub si neklade za cíl navrhnout konkrétní systém a jeho detaily. Hodlá se omezit na návrh principů, jimiž by se úpravy systému měly dle jeho návrhu řídit.

1) V současném systému vysoce převažuje výběr kandidujících politických stran a hnutí nad výběrem osob. Považujeme za nutné zvýšit vliv voličů na výběr poslanců. To lze uskutečnit především některou z následujících metod či jejich kombinací:

a) Rozšíření prostou pro uplatnění preferenčních hlasů a pro jejich účinnost.

b) Vytvoření jednomandátových obvodů; v takovém případě zavést 2. kolo, jehož by se mohli zúčastnit všichni účastníci kola prvního a v němž by byl zvolen kandidát s největším počtem hlasů (volby by skončily 1. kolem pouze v případě, že by některý z kandidátů obdržel nadpoloviční většinu hlasů). Takto pojaté 2. kolo (předposlední systém voleb do francouzského parlamentu) by nediskvalifikovalo malé strany.

c) Umožnit volbu jednotlivců napříč stranickými kandidátkami (jako ve volbách do zastupitelstva Prahy).

d) Obsadit část sněmovny kandidáty přímo zvolenými v jednomandátových obvodech, část dle podílu hlasů pro stranické kandidátky (aplikují např. Německo, Nový Zéland, Maďarsko).

2) Zvážit zrušení ustanovení o minimálním podílu hlasů, jehož dosažení je třeba pro vstup do PS. Toto ustanovení poškozuje i strany, jejichž preference převyšují požadovanou hranici.

3) Princip všeobecnosti voleb vyžaduje zavedení možnosti korespondenčního hlasování, tak jak je tomu ve všech vyspělých demokraciích.

4) Ani po negativních zkušenostech s poslanci - přeběhlíky nezavádět systém vázaného mandátu, který by vložil veškerou moc do rukou politických stran.

5) Ústavním zákonem vyloučit možnost PS přijímat úpravy volebního systému pro nejbližší volby. Platí napříč politickým spektrem, že strany neprosazují systém, jenž by vedl k optimalizaci demokratického procesu, nýbrž takový, od něhož si slibují zisk maximálního počtu mandátů. Přijímání systému pouze pro vzdálené volby by mohlo tento projev stranického egoismu oslabit.

Jan Friedlaender, duben 2010

INFORMACE Z DEMOKRATICKÉHO KLUBU

V únoru, březnu a dubnu pokračovala pravidelná měsíční setkání členů a přátel Klubu. Dubnové setkání bylo věnováno odkazu prof. Vojtěcha Cepla, kterého vzpomenu kol. Jan Friedlaender; v březnu se přítomní členové zabývali problematikou volebního zákona, v dubnu otázkou, jak by Klub mohl přispět k omezení korupce, která je nepřitelem demokratické společnosti. Pravidelná setkání budou pokračovat i nadále vždy třetí čtvrtek v měsíci; budou tedy v květnu 20. 5., v červnu 17. 6., v červenci 15. 7. v srpnu 19. 8. a v září 16. 9. Setkání se konají v Jungmannově ulici č. 17 (budova vysoké školy CEVRO Institutu) a moderuje je kol. Ondřej Wagner; místnost se účastníci dozvědí ve vrátnici.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7

telefonní číslo (záznamník): 220 412 220

e-mail: dklub@volny.cz

<http://www.demokratickyklub.cz>

Bankovní spojení Demokratického klubu:

Česká spořitelna a. s., pobočka č. 01/103, Praha 1, Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800
IBAN CZ 76 0800 0000 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Zdeněk Pavlík

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993

Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory klubu. Tyto jsou obsaženy pouze ve Stanoviscích klubu.